

Poliisin ruumiskoiran käyttö henkirikostutkinnassa

Olli Karvonen

5/2021

TIIVISTELMÄ

Tekijät: *Olli Karvonen: Poliisin ruumiskoiran käyttö henkirikostutkinnassa*

Opinnäytetyön muoto: *tutkimuksellinen*

Julkisuusaste: **Julkinen**

Ohjaaja: **Anu Haikansalo, Jarmo Hoppo**

Tutkinto: Poliisi (AMK)

Tämän opinnäytteen aiheena oli selvittää, miten Suomalaisessa henkirikostutkinnassa hyödynnetään poliisin ruumiskoiria. Työ puhuu koirien historiasta, toiminnasta ja joiltain osin kuoleman kemiasta. Sen jälkeen kerrotaan henkirikostutkinnasta ja koirien roolista siinä.

Työn tutkimus on toteutettu laadullisena tutkimuksena. Tutkimuksessa on hyödynnetty kirjallisuutta ja kyselyä. Kyselyyn osallistui kolme ihmistä.

Lopputuloksena tutkimukselle selvisi miten henkirikostutkinta voi hyödyntää koiria tehokkaasti.

Sivumäärä: **20+3**

Tarkastuskuukausi ja vuosi: **10/2021**

Avainsanat: **Poliisikoira, Ruumiskoira, henkirikos**

SISÄLLYS

1 JOHDANTO.....	4
2 Poliisi- ja ruumiskoirista	5
2.1 Poliisikoirat Suomessa	5
2.2 Peruskoulutus	6
2.3 Erikoiskoulutukset	7
3 Ruumiskoirat	7
3.1 Poliisikoirien historia Suomessa.....	7
3.2 Ruumiskoirien historiaa.....	7
3.3 Kalman haju.....	8
3.4 Koiran hajuaisti	8
3.5 Tilastoja koirien käyttämisestä.	9
4 Toteuttaminen	11
4.1 Tutkimusmenetelmät.....	11
4.2 Laadullinen tutkimus	11
4.3 Aineiston kerääminen.....	12
4.4 Sähköposti kyselyn toteutus ja vastaukset.	12
5 Koirat osana henkirikostutkintaa	13
5.1 Koiratoiminnan johtaminen.....	14
5.2 Jäljen säilyminen.....	15
5.3 Haasteita koiralle	15
6 Pohdinta	16
6.1 Tutkimuksen luotettavuus	16
6.2 Tutkimuksen eettisyys.....	17
6.3 Tutkimuksen haasteet.....	17
LÄHTEET	19
LIITE 1.....	21
LIITE 2.....	23

1 JOHDANTO

Tämän poliisi (AMK)- tutkinnon opinnäytetyön tarkoitus on selvittää ruumiskoiran käyttöä henkirikostutkinnassa. Työssä puhutaan pääsääntöisesti henkirikoksista ja koirien sekä ohjaajien toiminnasta. Tutkimuksessa on tarkoitus selvittää myös poliisikoirien historiaa ja koulutusta. Työn toisena osiona on poliisikoirien käyttö henkirikostutkinnan apuna ja tästä osiosta kertoo myös yksi kyselyyn vastanneista henkilöistä.

Henkirikokset ovat Suomessa harvinaisia ja tilastollisesti laskussa. Vuonna 2000 Suomessa tapahtui vuodessa 176 henkirikosta ja vuonna 2017 niitä oli 74. Tilastoissa 2018 vuosi on toisaalta käänteinen määrän lisääntyneenä 95:een, mutta sen jälkeen on määrä taas vähentynyt. Vuonna 2019 Suomessa rikollisuustaso oli 1,5 100 000 ihmistä kohden ja henkirikoksia, jotka tulivat poliisin tietoon, tapahtui 83. Tilastollisesti suomalaisessa henkirikoksessa tekijä on useimmiten mies. (Lehti 2020, 2, 8–10). Henkirikos ei kuitenkaan välttämättä ole se, mistä tutkinta alkaa. Kyseessä voi olla myös kadonneen etsintä metsästä tai vesistöistä. Näillä tehtävillä voidaan hyödyntää poliisikoirien erikoisosaamisen laajaa kirjoa ja erityisesti ruumiskoiria. Nämä kalman hajuun ja eritteiden löytämiseen ja tunnistamiseen erikoistuneet koirat tekevät ohjaajiensa kanssa paljon töitä Suomen vaihtelevissa maastoissa.

Opinnäytetyötä voidaan mielestäni pitää hyvänä esimerkkinä koirien ja erityisesti ruumiskoirien käytöstä ja toiminnasta henkirikostutkinnassa. Työni tarkoituksena onkin nimenomaisesti keskittyä koirien ja heidän ohjaajiensa työhön sekä niihin syihin, miksi tiettyjen olosuhteiden sattuessa voidaan haluta käyttää ruumiskoiria eikä tavallisia partiokoiria. Työn tarkoitus on olla ajankohtainen ohje tai tietopankki kenelle tahansa uudelle tutkijalle, joka löytää itsensä tutkimasta henkirikosta.

Tarkoitus on, että lukija saisi työstä ajatuksia ja suuntaviivoja siitä, miten suomalaisessa henkirikostutkinnassa voidaan käyttää ja käytetään koiria avuksi. Työssä tuodaan myös esille koirien käyttöön liittyvä virheen mahdollisuus. Tapaus osoittaa myös, että koira ei ole täydellinen työkalu, jonka varaan voisi laskea koko operaation. Kyseessä on kuitenkin poliisitoimintaan liittyvä työkalu, jolla myös on epäonnistumisen mahdollisuus. Koirat ovat kuitenkin pääsääntöisesti erittäin luotettava apu etsimään ja löytämään sellaista tutkintaa suuntaavaa informaatiota, jota ihminen ei yksin välttämättä kykeni löytämään. Työssä puhutaan myös siksi sellaisista seikoista, jotka on hyvä tiedostaa kuten esimerkiksi jäljen säilyvyyteen liittyviä tekijöitä. Ammattitaitoinen koiranohjaaja on kuitenkin myös itse perillä näistä tekijöistä ja tietää miten huonoissakin olosuhteissa koirastaan saa parhaan työtehon irti.

Valitsin kyseisen aiheen siksi, koska koin tämän mielenkiintoiseksi ja hyödylliseksi kaikille uusille tutkijoille ja niille, joita saattaisi kiinnostaa tulevaisuudessa poliisikoirien kanssa toiminta. Työn tarkoitus on avata suurempaa konseptia käsittelemällä yhtä sen osa-aluetta tarkemmin. Osaltaan työssä halutaan myös kunnioittaa suomalaisia poliisikoiran ohjaajia ja koiria, muistaen kuitenkin tutkimuksen puolueettomuuden.

Työni on tarkoituksenmukaista pitää julkisena, jotta sitä pääsevät lukemaan kaikki asiasta kiinnostuneet. Osa taustamateriaalista voi sen sijaan sisältää salassa pidettävää tietoa, jota en tule käsittelemään työssäni.

Opinnäytetyössä kerrotaan ensin perustietoja poliisikoirista Suomessa, niiden perus- ja erikoiskoulutuksesta. Tämän jälkeen kerrotaan tarkemmin ruumiskoirien toiminnasta, koulutuksesta ja käytöstä henkirikostutkinnassa. Tarkoitus on selvittää koiran käyttöön ja toimintaan oleellisesti liittyviä osa-alueita. Tämän jälkeen tutkimuksessa käsitellään loppupäätelmiä sekä omia pohdintojani. Viimeisenä osa-alueena opinnäytetyössä käsitellään tutkimuksen toteutustapaa, aineiston keruuta ja tutkimuksen luotettavuutta sekä eettisyyttä. Tämän työn yhteydessä puhutaan vain Poliisin koirista ja erikoiskoirista. Muilla viranomaisilla on erityiskoulutettuja koiria myös, mutta niitä ei tässä työssä käsitellä.

2 POLIISI- JA RUUMISKOIRISTA

2.1 Poliisikoirat Suomessa

Poliisikoiria on jokaisessa poliisiyksikössä kaikkina vuorokauden aikoina ympäri vuoden valmiina tukemaan poliisia tehtävillä. Poliisikoirilla on vuosittain noin 11 000 erilaista tehtävää eri tilanteissa ja on arvioitu, että poliisikoiralla pelastetaan vuosittain noin kymmenen ihmishenkeä. (Poliisi, poliisikoirat, luettu 2.5.2021.) Suomessa koirapartion muodostavat koiranohjaaja, koira ja partiomies. He suorittavat hätäkeskuksen antamia, vaihtelevia tehtäviä ja osallistuvat poliisitehtäviin, kuten muutkin poliisi-partiot. Lisäksi poliisi käyttää koiria erityistehtävissä, kuten voimankäyttötilanteissa sekä muun muassa huumeiden ja kadonneiden ihmisten etsimisessä. (Poliisiammattikorkeakoulu, luettu 2.5.2021.)

Suomessa poliisin käytössä on noin 260 poliisikoiraa, jotka ovat kaikki joko partiokoiria tai erikoiskoiria. Partiokoirina Suomessa on belgianpaimenkoira, malinois ja saksanpaimenkoira. Suomalainen poliisin partiokoira koulutetaan peruskoulutuksella ja ne saavat myös erikoiskoulutuksen. Muita rotuja voivat olla esimerkiksi labradorinnoutajat, kultainennoutaja tai bordercollie. Muut kuin malinois ja saksanpaimenkoirat ovat erikoiskoiria, joilla on tottelevaisuuskoulutus ja erikoiskoulutus. Erityiskoulutetut koirat eivät kulje hälytyspartion mukana kuten partiokoirat, mutta niiden ohjaaja on myös poliisi. (Poliisi, poliisikoirat, luettu 2.5.2021.)

Koirien toiminta perustuu niiden koulutukseen ja tehokkaaseen hajuaistiin. Ihmisellä on noin 5 miljoonaa aistisolua verrattuna saksanpaimenkoiraan, jolla on niitä noin 220 miljoonaa. Koiran hajuaisti on verrattavissa ihmisen kykyyn nähdä värejä. Ihminen näkee värejä paremmin ja kykenee erottelemaan värisävyjä. Koira kykenee tehokkaan nenänsä avulla samalla tavalla erottelemaan ja niin sanottuisti näkemään hajuja. Koira kykenee myös maistamaan, erottelemaan ja tunnistamaan eri hajuja ja muistamaan ne. (Romppainen 2007, 19.)

Hämeenlinnassa oleva Poliisikoiralaitos omistaa poliisikoirat ja huolehtii niiden terveydenhoidosta. Koiranohjaaja vastaa koiransa koulutuksesta ja osaamisen tasosta. Koulutukseen ja harjoitteluun on varattu työaika, mutta pääasiassa koiranohjaaja kouluttaa koiraan vapaa-ajallaan. Poliisikoirat asuvat ohjaajiensa kotona perheenjäsenenä (Poliisiammattikorkeakoulu, luettu 2.5.2021.) Poliisikoiran ohjaajan työ on haluttua ja arvokasta. Pääsääntöisesti vaatimuksena päästä koiranohjaajaksi henkilöllä pitää olla suoritettuna 3 vuotta kestävä poliisin perustutkinto ja 2 vuotta työkokemusta. Työkokemusta olisi hyvä olla sekä tutkinnasta että kenttätöskentelystä. Ennen koulutusta koiranohjaajaksi halukkaat pyritään sijoittamaan koirapartioon ”vänkäriksi”. He toimivat koiranohjaajan apuna ja saavat kokemusta sekä näkemystä koiranohjaajan työstä. (Romppainen 2007, 15.)

2.2 Peruskoulutus

Peruskoulutukseen kuuluu hallittavuus, voimankäyttö, jäljestäminen, henkilöetsintä sekä esine- ja rikospaikkaetsintä. Hallittavuuskoulutuksen tarkoitus on kouluttaa koira pysymään ohjaajansa kontrollissa riippumatta tilanteesta. Koira ei voi toimiakseen olla haitta poliisin työlle.

Hallittavuuteen kuuluvat vaatimukset, että koiran on käskystä irtaannuttava, istuttava, mentävä maahan ja jäätävä paikoilleen. Hallittavuuteen kuuluu myös vaatimus koiran kyvystä sopeutua ryhmätöihin ja sen on tultava muiden koirien kanssa toimeen. (Poliisi, poliisikoirat, luettu 2.5.2021.)

Voimankäytön koulutus opettaa koiraan puremaa kohdetta ja päästämään irti käskystä. (Poliisi, poliisikoirat, luettu 2.5.2021.)

Jäljestäminen opettaa koiraan etsimään henkilö seuraamalla maavainuisesti tämän hajujälkeä. Koira oppii seuraamaan jälkeä erilaisissa ympäristöissä ja häiriötekijöistä huolimatta. Jäljestämistä tapahtuu maastossa, taajamassa ja sisätiloissa. Olosuhteet vaikuttavat jäljen keston ja huonoissa olosuhteissa jälki voi kestää vain joitain kymmeniä minuutteja. (Poliisi, poliisikoirat, luettu 2.5.2021.)

Henkilöetsinnässä koiran pitää tarkastaa laajojakin alueita. Koulutuksessa koira oppii liikkumaan koiranohjaajan ohjeiden mukaisesti ja ilmaisemaan löydön haukkumalla. Etsinnässä koira käyttää kaikkia aistejaan, joista haju on tärkein. Koulutuksessa koirat harjoittelevat etsintää erilaisissa ympäristöissä ja etsivät sekä näkyviä että piilossa olevia henkilöitä. Osa poliisikoirista saa myös laviinietsinnän koulutuksen eli osaa etsiä lumeen hautautuneita ihmisiä. (Poliisi, poliisikoirat, luettu 2.5.2021.)

Koiria voi käyttää apuna hyvin monenlaisten esineiden etsinnässä esimerkiksi rikospaikoilla. Koira voi etsiä esinettä siihen koskeneen ihmisen hajun perusteella. Esine voi olla hyvinkin pieni, vaikkapa hylsy (Poliisi, poliisikoirat, luettu 2.5.2021).

2.3 Erikoiskoulutukset

Suomen poliisikoirat voivat erikoistua huumaisaineiden etsintään, räjähdaineiden etsintään, ruumiiden etsintään, rahan etsintään sekä palavien nesteiden etsintään. (Poliisi, poliisikoirat, luettu 2.5.2021.)

Suomeen on myös koulutettu koiria vainuamaan sperman jäämiä. Aiheesta uutisoi Yle artikkelissaan Poliisi koulutti Jallu-koiran vainuamaan sperman jäämiä – seksuaalirikosten tutkiminen vauhdittuu eritekoirien avulla 3.12.2020. Jan-Markus Jakobsson & Ville Kuittinen tekivät poliisin (AMK) -tutkinnon opinnäytetyönsä Eritekoiran ja tekniikan yhteistyö, jossa he käsittelevät spermajäämien etsintää koulutettujen koirien yhteistyönä tekniikan kanssa. Eritekoiria käytetään seksuaalirikosten tutkinnassa yhteistyössä tekniikan ja tutkinnan kanssa. Nämä koirat ovat pääsääntöisesti koulutukseltaan ruumiskoiria, joille sperma eritteenä on koulutettu lisänä. Vuonna 2020 artikkelin kirjoitushetkellä koiria oli käytetty 15 tehtävällä, joista neljässä kyettiin saamaan tekijän DNA-näyte. (Wallenius 2020; Jakobsson & Kuittinen 2021.)

3 RUUMISKOIRAT

3.1 Poliisikoirien historia Suomessa

Suomessa poliisikoirien käyttö alkoi vuonna 1909, kun Suomen ensimmäinen poliisikoira tuotiin Saksasta Helsingin poliisilaitokselle. Suomen ensimmäinen poliisikoira oli saksanpaimenkoira nimeltään Hektor von der Volmeburg. Hektor toimi Suomessa poliisikoirana kymmenen vuotta, kunnes kuoli vanhuuteen vuonna 1919. (Jokelainen, Kirves, Palmén-Väisänen 2017; Allsopp 2013, 121.)

Poliisikoirien koulutuslaitos aloitti virallisesti työnsä vuonna 1909 ja se on toiminut Rinkelimäellä, Hämeenlinnassa vuodesta 1927. Hämeenlinnan koulutuslaitos vastaa kaikkien Suomen poliisikoirien koulutuksesta ja hankinnasta. (Allsopp 2013, 121–122.)

3.2 Ruumiskoirien historiaa

Ruumiskoirien käyttö Suomessa alkoi vuonna 1993 Ilkka Hormilan taustatyön ja onnistumisen seurauksena. Hormila koulutti oman koiransa, joka ei ollut poliisikoira, etsimään ruumiita. Koulutus onnistui ja hyvien kokemusten jälkeen Hämeenlinnassa aloitettiin ensimmäinen erikoisetsintäkurssi vuonna 1993. Ruumiskoirien käyttöä painotettiin aluksi vesistöistä hukkuneiden etsintään. Veden pohjassa oleva ruumis erittää koiralle tunnistettavia hajumolekyylejä, jotka nousevat veden pintaan. Veden pinnalta tuuli kuljettaa hajua. (Romppainen 2007, 147–150.)

3.3 Kalman haju

Kuolleen ihmisen ruumiista erittyvä erityinen haju. Kuolleen ihmisen molekyyli rakenne muuttuu sen hajoamisessa. Muutos ei ole välittömästi ihmiselle havaittavissa, mutta koulutettu koira voi haistaa muutoksen hyvinkin pian. Vainajan haju eroaa elävän ihmisen tuoksusta. Kuolleen ihmisen haju on kuitenkin yksilöllinen verrattuna kuolleiden eläinten hajuun riippuen kunkin lajin omasta kemikaalisesta koostumuksesta. Vainajan haju on pääsääntöisesti kemikaalisesti samanlainen kaikilla, kun taas elävän ihmisen haju on yksilöllinen. Varmaksi ei voida sanoa, kuinka kauan ruumiin haju säilyy koiran haistettavissa. Koirat ovat kuitenkin onnistuneet haistamaan vainajia, jotka on haudattu 5–15 vuotta sitten ja ruumiit on löydetty. Poikkeuksellisenä tapauksena on 18 vuotta kadoksissa olleen Raija Juutilan tapaus Kangasalla. (Romppainen 2007, 147–150; Rebmann & David & Sorg 2000, 12–15; Lindfors 2016.)

Ruumiskoirat ovat poliisin apuna esimerkiksi henkirikoksen uhrien etsinnässä. Koira voi auttaa myös, jos epäillään, että kadonnut henkilö on menehtynyt maastossa. Ruumiskoira haistaa kuolleen ihmisen hajun ja paikallistaa sen. Koira pystyy ilmaisemaan ruumiin tai ruumiinosan hajun maan pinnalta, maan alta tai vedestä. Koira tunnistaa myös ihmisveren ja veriroiskeet ja erilaiset pinnat ja esineet, jotka ovat olleet kuolleen henkilön kanssa kosketuksissa. Poliisilla on käytössä erikoisvarustettuja veneitä vesietsintää varten. (Poliisi, poliisikoirat, luettu 2.5.2021.)

Tämä voi aiheuttaa haasteita ruumiskoiran toiminnassa. Etsinnällä koira ei välttämättä lähesty kuollutta ruumista, sillä haju eroaa elävän ihmisen tuoksusta ja koira ei välttämättä halua lähestyä tätä hajua. Jos koiranohjaaja ei ymmärrä tätä käytöstä koirastaan, hän voi erehtyä luulemaan koiran menettäneen jäljen. (Romppainen 2007.)

3.4 Koiran hajuvaisti

Koiran nenän sisällä on hengitysepiteeli ja hajuepiteeli, jotka ovat molemmat todella kehittyneet ja ihmiseen verrattuna massiiviset. Hengitysepiteelin tehtävä on kosteuttaa, puhdistaa ja lämmittää koiran sisään hengittämä ilma ruumiinlämpöiseksi. Tämä helpottaa nenän sisällä olevien hajureseptiosolujen toimintaa. Hajuepiteeli sijaitsee syvällä nenän sisällä ja sen sisältä löytyvät haistamiseen tarvittavat tuki-, tyvi- ja hajureseptiosolut. Koiran hajuepiteelin pituus vaihtelee rotujen välillä, mutta se on noin 92–200 neliösenttimetriä, kun taas ihmisellä on arviolta 4–5 neliösenttimetriä. Hajuepiteelissä sijaitsevat hajureseptiosolut pitävät sisällään hajureseptoreita. Hajureseptorit vuorostaan ovat kaikki erikoistuneet tunnistamaan yhden hajumolekyylin. Koska koiralla on useampia hajureseptiosoluja kuin ihmisellä, pystyy se tunnistamaan huomattavasti laajemman kirjon hajuja ihmiseen verrattuna. (Hormila & Romppainen 2019, 61.)

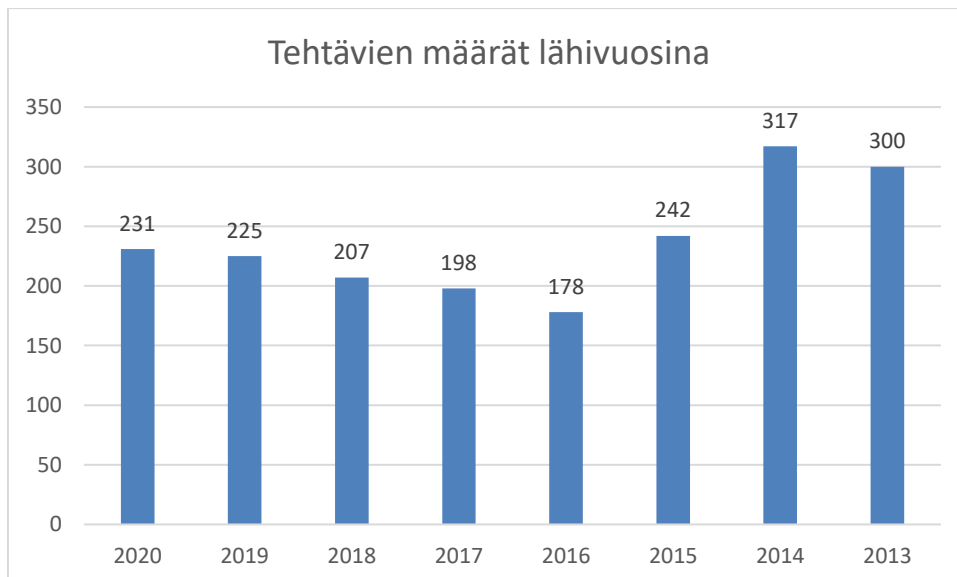
Koiran haistaessa jotain informaatio kulkee sen aivoihin hajuelimeltä sekä jacobsonin elimeltä. Koiran aivoissa informaation käsittely alkaa aina sen tahdosta riippumattomassa järjestelmässä. Tämä saattaa vaikuttaa koiraan ja sen käyttäytymiseen, tunteisiin tai seksuaaliseen käyttäytymiseen. Ennen kuin koira edes tiedostaa haistaneensa mitään, reaktio aivoissa on jo tapahtunut ja koiran käytös on voinut muuttua. Tämä on osa koiran aivotoimintaa ja vaikka koira voidaan opettaa käyttäytymään jopa luonnolleen vastaisesti, ei näitä refleksimäisiä ensireaktioita hajuihin voida opettaa pois. (Hormila & Romppainen 2019, 67–69.)

3.5 Tilastoja koirien käyttämisestä.

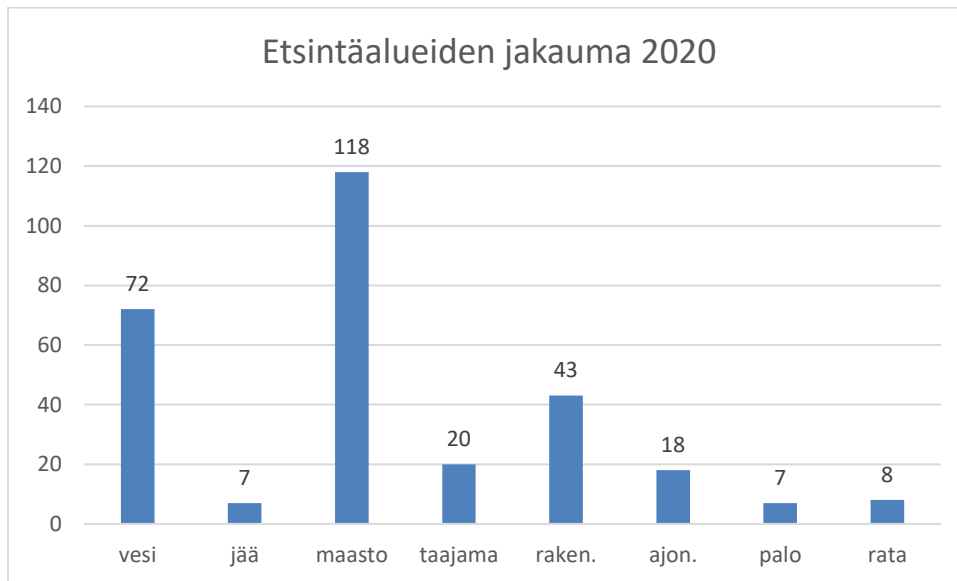
Ylikonstaapeli Jarmo Hoppo on tehnyt tilastointia Suomen ruumiskoirien tehtävien lukumäärästä ja tehtävien kuvauksista. Suomessa tilastointiin vuonna 2020 231 tehtävää ruumiskoirille. Taulukko 1 kuvaa kuinka, koiran ilmaisuja on tullut 91 kpl tehdyissä etsinnöissä. Koulutetun ilmaisun lisäksi ilmaisuna pidetään koiran selkeää käytöksen muutosta, jonka ohjaaja tulkitsee aiheutuvan koiran reagoinnista koulutettuun hajuun, vaikka konkreettista varmistusta hajun lähteestä ei ole saatu. (Hoppo 2021)

Taulukot kuvaavat tehtävien lukumäärää, alueita sekä mitä on etsitty.

Taulukko 1. Tehtävien määrät vuosittain

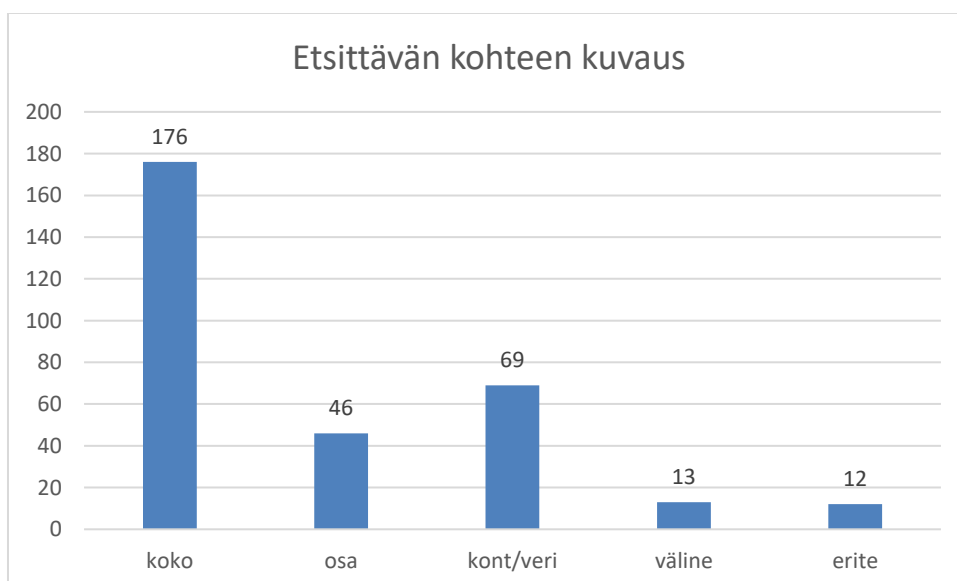

Taulukko 2. 2020 oli 231 etsintätehtävää, joissa 286 etsintäaluetta.

Taulukko 3 sisältää tehtyjen etsintöjen kuvauksia. Etsinnän kohdetta ei kaikissa tapauksessa pystytä yksilöimään vain yhtä etsittävää kohdetta esim. rikostapauksissa, joissa etsitään mitä tahansa tapaukseen liittyvää kuten kokonaista ruumista, ruumiin osia, uhrista valunutta verta, vainajasta alustaan siirtynyttä hajua tai rikokseen käytettyä tekovälinettä. Kadonneiden kohdalla taas pääsääntöisesti etsitään kokonaista vainajaa. Yhteensä etsinnän kohteita on ollut 316 kpl. (Happo 2021)

Taulukko 3. 2020 tehtyjen etsintöjen kuvaus. Kuvauksia 316.

4 TOTEUTTAMINEN

4.1 Tutkimusmenetelmät

Opinnäytetyöni laajempi viitekehys on suomalainen henkirikostutkinta ja poliisikoirien käyttö sen apuna. Työn tarkoitus on selkeyttää lukijalle, miten etsintöjä kadonneen henkilön tai vainajan kohdalla suoritetaan ja miten poliisikoirat liittyvät laajaan kokonaisuuteen, joka on henkirikostutkinta. Työssä tullaan käsittelemään poliisikoirien ja erityisesti ruumiskoirien käyttöä henkirikostutkinnassa. Tutkimuksen tukena tullaan käyttämään kahden eri koiranohjaajan sekä rikostutkijan vastauksia kyselyyn.

Työssä pyritään selvittämään vastauksia seuraaviin kysymyksiin:

1. Miten ruumiskoiria hyödynnetään suomalaisessa henkirikostutkinnassa?
2. Miten näitä koiria käytettiin ja miten ohjaajat niiden taustalla toimivat?
3. Mitkä tekijät vaikuttavat koirien onnistumisen mahdollisuuteen? (koulutus, osaaminen...)

Tarkentavat kysymykset voivat muuttua materiaalin kasaantuessa ja kokonaiskuvan selkeytyessä.

Tutkimus toteutetaan kvalitatiivisena eli laadullisena tutkimuksena. Materiaali tutkimukseen kerätään kyselyllä sähköpostin välityksellä. Kysely lähetetään kahdelle poliisikoiran ohjaajalle ja rikostutkijalle. Tapaukseen liittyvää materiaalia ja tietoa joka ei ole salassa pidettävää pyritään saamaan Loimaan poliisiasemalta, jossa tutkinta on suoritettu. Tämä tarkoittaa siis sellaista tietoa, joka on julkista ja sitä voidaan käyttää opinnäytetyössä. Materiaalia tullaan säilyttämään asianmukaisella tavalla ja mitään salassa pidettävää ei käsitellä turvatomissa ympäristöissä.

Sähköpostilla järjestävältä kyselystä ei myöskään muodosteta henkilörekisteriä. Kyselystä saatavaa materiaalia, joka on salassa pidettävää, ei tutkimuksessa käsitellä. Tutkimuslupa tarvitaan kyselyn suorittamiseen.

4.2 Laadullinen tutkimus

Opinnäytetyö on toteutettu laadullisena tutkimuksena. Laadullinen tutkimus on monipuolinen tutkimustapa ja sen ominaispiirteitä on muun muassa keskittyminen toimintaa, asiaosaisten omien tulkintojen merkityksen esille tuonti sekä mitä ja miten kysymyksien esittäminen. Tässä työssä on tarkoituksellisesti hyödynnetty asiantuntien omaa tietotaitoa ja näkemystä. Kysely joka työhön on liitetty on pyritty rakentamaan mitä ja miten kysymysten avulla. Näiden kysymysten tarkoitus on antaa kyselyyn vastanneiden henkilöiden kertoa mahdollisimman paljon itse aiheesta sen mukaan mitä he osaavat ja

tietävät. Laadulliseen tutkimukseen voi kerätä aineistoa monella tapaa ja tässä työssä käytetään haastattelua ja tarkemmin kyselyä, mediatekstejä eli uutisia, dokumentteja ja valmiita aineistoja ja arkistoja. Valmiit aineistot ja arkistot viittaavat aiheeseen liittyvään kirjallisuuteen tai muihin tutkimuksiin. Osa materiaalista, jota työhön kerätään tulee suoraan kirjallisuudesta joka käsittelee poliisikoiran toimintaa. Työssä on mahdollista hyödyntää myös vieraskielisiä teoksia, jotka käsittelevät esimerkiksi koirien fysiologiaa tai teoriaa niiden toiminnasta. Uutiset on myös hyvä lähde varsinkin Suomalaisen poliisikoiran toiminnasta ja kehityksestä. (Juhila & Vuori)

4.3 Aineiston kerääminen

Opinnäytetyön aineisto kerätään vapaasti saatavilla olevasta kirjallisuudesta ja kyselyllä poliisilaitoksien työntekijöille. Kirjallisuus tulee pääsääntöisesti rakentamaan opinnäytetyön tieteellisen perustan ja kyselyn tarkoitus on saada syventävää ja poliisin näkökulmaa antavaa materiaalia.

Kirjallisuutta tutkimukseeni sain haltuuni poliisiammattikorkeakoulun kirjastosta. Kirjastolla on kattava valikoima kaikkeen poliisin työhön liittyvään ja sain haltuuni neljä kirjaa, jotka käsittelevät kaikki ruu-miskoiria. Kaksi kirjoista on kuitenkin englanniksi ja niiden hyödyntäminen suomalaisen poliisin työhön on haastavaa.

Kyselyn järjestetään sähköpostilla ja olen luonut kaksi erillistä kysymyspatteristoa, joiden tarkoitus on antaa erilaista dataa vastaajan työkokemuksen perusteella. Kysymykset ovat kaikki pääsääntöisesti avoimia ja tarkoitus on, että vastaajat voivat vastata parhaaksi katsomallaan tavalla kysymyksen puitteissa. Kyselyllä pyritään selvittämään, kuinka poliisikoiria käytetään henkirikostutkinnassa ja miten niiden käyttö heijastuu tutkinnan suuntaamiseen.

Kyselyn toteuttaminen tapahtui kollegani avustuksella. Hän oli myös yksi, jolle kyselyn laitoin koska hän edustaa rikostutkinnan puolta ja hänellä on vuosien työkokemus. Kaksi muuta vastaajaa tulivat hänen ehdotuksestaan. Molemmat vastaajat ovat koiranohjaajia ja molemmilla on koiranohjaamiseen vuosien kokemus myös.

4.4 Sähköposti kyselyn toteutus ja vastaukset.

Kysely laitettiin kolmelle henkilölle, jotka edustivat kaikki hieman erilaista kokemusta poliisin työssä. Kysely itsessään lähetettiin jokaiselle henkilölle erillisellä sähköpostiviestillä ja siinä oli mukana henkilökohtainen saatekirje, tutkimuslupa, osa opinnäytetyöstäni ja heitä koskevat kysymykset. Kysymykset olivat kahdelle henkilöistä samat, mutta vastaukset erosivat kiitettävästi toisistaan. Koiranohjaajille suunnatut kysymykset olivat pääsääntöisesti avoimia ja pyrkimys oli saada heidät vastaamaan oman asiantuntemuksensa mukaisesti. Mielestäni tämä onnistui hyvin saadessani molemmilta ohjaajilta pitkiä ja asianmukaisia vastauksia. Rikostutkinnan puolta edustava henkilö sai sähköpostin välityksellä

myös henkilökohtaisen saatekirjeen, kysymykset, tutkimusluvan ja osan opinnäytetyöstä. Rikostutkijalla esitetyt kysymykset olivat hieman yksityiskohtaisempia, mutta niissäkin oli riittävästi avoimuutta. Tarkoitus oli, ettei kysymykset rajaa henkilöiden kykyä vastata ammattitaitonsa mukaisesti.

Kyselyn vastaukset sain sähköpostiini, josta otin ne itselleni talteen. Vastaajat eriteltiin numeroin siinä järjestyksessä, jossa vastaukset saapuivat. Lopullisia vastauksia oli kolme ja Vastaajat on nimetty: vastaaja 1, vastaaja 2 ja vastaaja 3. Kyselyn vastauksia ei ole tallessa kootusti kuin itselläni ja kyselyyn vastanneilla on vain omat vastauksensa. vastaajat eivät myöskään ole tietoisia toistensa vastauksista, eivätkä ole näin vaikuttaneet toistensa vastauksiin.

Kyselyyn vastanneet edustivat erilaisia kokemuksia poliisintyöstä, vaikka joitain samankaltaisuuksia olikin. Kaikki kolme kyselyyn vastanneet henkilöt ovat saaneet kokemusta valvonta- ja hälytystoiminnasta, sekä vaihtelevin kokemuksin rikostutkinnasta. Vastaaja yksi edusti pisintä kokemusta rikostutkinnan puolelta ja on usean vuoden ajan tehnyt erilaisten rikosten selvittämisen kanssa töitä. Vastaajat 2 ja 3 taas työskentelevät edelleen hälytys- ja valvontasektorilla ja omaavat molemmat noin 10 vuoden kokemuksen alaltaan. Vastaajat 2 ja 3 myös toimivat tai ovat toimineet vuosia poliisikoirien kanssa.

5 KOIRAT OSANA HENKIRIKOSTUTKINTAA

Vastaaja 1 kertoi koirien käytöstä henkirikostutkinnassa. Vastaaja 1 mukaan koiran käyttöä pääsääntöisesti määrittelevät tilanteen lähtötiedot, tapahtumapaikka ja aikaväli. Hänen mielestään koiran käytölle ei myöskään tarvitsisi olla varsinaisia edellytyksiä, sillä niiden avulla voidaan suunnata tutkintaa tai merkata paikkoja. On kuitenkin muistettava henkirikospaikalla, että paikan eristäminen ja ”puhtaana” pitäminen on erityisen tärkeää. Koira voidaan tuoda paikalle myös myöhemmin auttamaan etsinnöissä. Koira kykenee haistamaan vainajan hajun esineistä vuodenkin kuluttua joissain tapauksissa. (Romppainen 2007,164.)

Henkirikostutkinnassa käytetään koirien osalta pääsääntöisesti samoja taktiikoita kuin kadonneen henkilön etsinnässä. Koiran toimintaa säädellään käsillä olevan tapauksen mukaan ja esimerkiksi epäilyssä henkirikoksessa poliisikoirien toimintaa rajataan eri lailla kuin itsetuhoisen henkilön löytämisessä. (Rebman & David & Sorg 2000,104–105.) Vastaaja 1 myös kertoi, kuinka usein kadonneen etsintä voi muuttua myös alustavaksi henkirikosepäilyksi poliisin löytäessä vainajan.

Henkirikostutkinta suoritetaan tekniikkapainotteisesti, mutta poliisikoirat ja erityisesti ruumiskoirat voivat suunnata tutkintaa. Ruumiskoiran kyky havaita maastosta tai esineistä vainajasta jääneiltä jälkiä on todella tehokas ja koira voi ”merkata” näitä kiinnostavia kohteita. Koira voi merkata alueen, jossa vainaja on maannut tai mikäli sitä on siirretty. Koira voi myös merkata esineitä, joihin on jäänyt verta

tai muita eritteitä vainajasta. Vastaaja 1 kertoo, kuinka nämä merkkaukset suuntaavat teknistä tutkintaa. Koirien tekemät merkkaukset ja niistä saatavat teknisen tutkinnan tulokset ovat tärkeitä näytön hankkimiselle ja teon todentamiselle näyttötaakassa.

Kaikki tapaukset eivät kuitenkaan aina lähde suoraan tiedosta, että tapaus on henkirikos. Vastaaja 1 kertoo, kuinka oleellista oli, että poliisikoira ja ruumiskoirat tekivät merkkauksia. Nämä merkkaukset yhdessä muun teknisen ja taktisen tutkinnan kanssa suuntasivat kadonneen etsinnästä lähteneen tapauksen henkirikostutkinnaksi. Kadonneen henkilön etsintä muuttuu vastaajien 1 ja 2 mukaan aina henkirikostutkinnaksi, kun löydetään vainaja. Myöhemmin todetaan, epäilläänkö asiassa rikosta vai ei. Esimerkiksi itsemurhatapauksessa. Vastaaja 3 kertoo kuinka usein rikostapauksiin, joissa vainaja on kateissa, kuuluu myös autojen haistelu. Pyritään saamaan selvyys, onko vainaja kuljetettu sillä tutkittavalla autolla. Itse uhrin etsintään vaikuttaa poliisilla olevat tiedot ja oletamat. Onko epäily, että vainaja on esimerkiksi kätketty tavalla tai toisella. Nämä vaikuttavat siihen, että miten tiheällä kammalla etsintää tehdään.

5.1 Koiratoiminnan johtaminen

Vastaaja 2 kertoo, kuinka henkirikostapauksessa, kuten kadonneen etsinnässä, koirille rajataan etsintäalue ja niiden toimintaa johdetaan pääsääntöisesti yhdestä paikasta. Koiralle tai koirille määritellään erilliset alueet, joista ne pyrkivät löytämään merkattavia kohteita. Koko toimintaa johtaa aina yleisjohtajana komisario, jonka alapuolelle tulee operatiivista toimintaa johtava ylikonstaapeli. Käytännön tasolla operatiivista toimintaa johtava henkilö yhteistyössä koiranohjaajien kanssa määrittelee toimintasäteen ja alueet, jotka kuuluvat etsintään. Vastaaja 3 kertoo myös, kuinka useamman koiran ollessa paikalla voidaan myös määrittää henkilökohtaiset vastuualueet. Usein ruumiskoira toiminnassa toiminta etenee niin, että paikallinen ohjaaja toimii tutkinnan ja muun koiraporukan välissä. Etukäteen voidaan sopia, esimerkiksi kilometrin säde etsitään. Tälle alueelle tehdään lohkojako koirille ja tästä annetaan tulosteet kaikille. Eli jokainen ohjaaja tietää oman alueensa lisäksi myös toisten ohjaajien alueet ja on mahdollisesti tietoinen toisten sijainnista. Ohjaajat pystyvät näin varomaan toisiaan ja lähestyessään alueiden rajoja voi ohjaaja kysellä tarkempaa toisten tarkempaa sijaintia. Näin voidaan välttää koirien häiritsevän toistensa työtä menemällä liian lähelle.

Vastaaja 3 kertoo myös, kuinka alueet pääsääntöisesti tarkistetaan systemaattisesti ja pääsääntöisesti vain yhden kerran. Tähän on kuitenkin poikkeuksia, jos tutkinta pyytää tarkistamaan tiettyä paikkaa tai aluetta uudestaan ja poiketen järjestyksestä. Tutkinta ohjaa koiratoimintaa ja koiratoiminta tutkintaa.

5.2 Jäljen säilyminen

Epäillyssä henkirikostapauksessa koiria ja erityisesti ruumiskoiria voidaan käyttää myös vainajan löytämiseen maastosta. Koira voi esimerkiksi haistaa jäljen, jota pitkin vainajaa on kuljetettu. Jäljen havaitsemiseen vaikuttaa kuitenkin vahvasti alue ja siellä vallitsevat olosuhteet. Kaupungissa asfaltilla haju voi pysyä havaittavissa todella pitkään ja metsämaastossa muutamia päiviä. Hajun säilyvyyttä voivat heikentää sade tai kosteus ja etsittävän vaatetus. Myös erilaiset hajun lähteet säilyvät ja sietävät olosuhteiden eroosiota eri tavalla. Verijälki maassa voi pysyä koiran haistettavissa sateesta huolimatta kauemmin kuin kuolleesta ihmisestä luontaisesti irtoava haju. Kaupunki- ja metsäolosuhteissa myös jäljen ”koskemattomuus” vaikuttaa jäljen havaitsemiseen. Kaupungissa jälki saattaa sotkeentua helposti ihmisten ja eläinten aktiivisuuden vuoksi, kun metsässä on todennäköistä, että jälkeä sotkevat vain toiset eläimet.

Vastaaja 3 kertoo kuinka verietsintään vaikuttaa useampi tekijä. Veren sijainti vaikuttaa siihen, onko veri paikassa, että vesisade pääsee huuhtomaan sitä. Onko sääolosuhteet sellaiset, että yöllä muodostuu kosteutta, joka häivyttää verta hitaammalla aikataululla. Kaikki muuttuvat tekijät vaikuttavat ja esimerkiksi veripisarat nurmikolla voi olla hankalampi havaita, jos siihen päälle pääsee tippumaan lehtiä puista päälle. Suuri merkitys on myös sijainnilla siinä mielessä, että onko veri paikassa, jossa liikutaan paljon. Veripisarot suosituilla ulkoilureitillä eivät kauaa säily, jos sen yli kulkee kuntoilijoita jatkuvasti. Nämä kengillään pilkkovat sen veren pieniin osiin ja levittävät laajemmalle alueelle. Lisäksi kävellessä maaperä rikkoutuu ja pienet hiukkaset saattavat jäädä maa-aineksen alle.

Sisätiloissa sääolosuhteiden vaikutus on tietysti hyvin pientä. Muuten samat asiat vaikuttavat veren säilymiseen. Onko veri käytävällä, mitä käyttää jatkuvasti useat ihmiset, vai onko veri tyhjiillään olevassa rakennuksessa. Vastaaja 3 mukaan veri hyvissä olosuhteissa säilyy vuosia, ellei jopa vuosikymmeniä.

5.3 Haasteita koiralle

Tapauskohtaisesti jäljen tai vainajan löytämiselle voi tulla haasteita esimerkiksi pitkästä aikaviiveestä. Jos etsintä aloitetaan useamman päivän kuluttua katoamisesta, voi osa jäljistä olla jo heikentyneet huomattavasti. Haasteita poliisikoiran käytölle tuottaa myös maaston vaikea- tai helppokulkuisuus ja mahdolliset jälkeä sotkevat asiat kuten muut ihmiset tai eläimet. Tapauskohtaisesti myös haasteena voi tulla tietämättömyys kadonneen henkilön tai vainajan kulkusuunnasta ja kulkutavasta. Pyörällä kulkenut henkilö verrattuna kävelen kulkeneeseen on todennäköisesti edennyt pidemmän matkan ja jättänyt heikomman jäljen koiralle havaittavaksi.

Vastaaja 3 kertoo kuinka toisten eläinten karvoista ja hajuista aiheutuvia haittoja voidaan kuitenkin minimoida käyttämällä luonteeltaan sellaisia koiria, jotka eivät osoita kovin suurta kiinnostusta näihin hajuihin.

6 POHDINTA

Tutkimuksen tarkoitus oli selvittää, kuinka poliisikoiria käytetään henkirikostutkinnassa. Poliisikoirat ovat erityisen hyödyllinen työkalu poliisille kadonneen etsintään tai henkirikoksen selvittämisessä. Vaikka henkirikostutkinta onkin pääsääntöisesti teknistä ja taktista tutkintaa, on koirilla kuitenkin oma roolinsa. Henkirikostutkinnassa oleellista on näytön kerääminen puolesta ja vastaan sekä teon todentaminen oikeudellisessa käytännössä. Koirien tekemät merkkaukset voivat auttaa tutkintaa suuntaamaan resursseja oikeisiin paikkoihin tai niiden avulla voidaan esimerkiksi rajata tila tutkimuksen kohteeksi. Suomalainen henkirikostutkinta hyötyy ruumiskoirien erityiskoulutuksesta suunnattomasti. Koiraa voidaan tehokkaasti käyttää tutkittavien alueiden rajaamiseen tai haasteellisesta maastosta tärkeän todisteen löytämiseen.

Työn tehtävä oli myös lisätä tietoisuutta koirien käytöstä henkirikostutkinnassa ja selvittää, mitä ne voivat tehdä ja mikä voi aiheuttaa haasteita niiden käytölle. Varsinkin maaston ja sään tuomat hankaluudet on hyvä muistaa koiria käyttäessä. On myös mielestäni oleellista huomata, että koirat ovat tehokkaita löytämään maastoon haudatun tai jääneen vainajan. Vainajan löytäminen ja sen tutkiminen on erityisen tärkeää henkirikostutkinnan suuntaamiseksi, ja sen avulla voidaan myös todeta epäiläänkö asiassa ylipäättänsä rikosta.

Rajalliset resurssit haittaavat koirien käyttöä joillain alueilla, mutta voidaan todeta, ettei koiran käytöstä aina kun mahdollista ole mitään haittaa. Alueen eristäminen ja puhtaana pito on kuitenkin tärkeää, vaikka koiraa käytettäisiin, ja on hyvä muistaa asiat, jotka voivat häiritä niiden työskentelyä kuten toiset koirat.

Työn lopputulosta miettiessä uskon työn olevan hyvä tietopaketti aiheesta. Kyselyyn vastanneet henkilöt omaavat kaikki vuosien ammattitaidon ja ovat olleet osana henkirikostutkinnassa ja kadonneen etsinnässä ennenkin. Kyselyn vastauksista näkyy heidän ammattitaitonsa ja myös halu vastata kyselyyn, edesauttaen opinnäytteen tekemistä suunnattomasti. Tämän kaltaista työtä ei mielestäni olisi voinut järkevästi tehdä saamatta ammatti-ihmisten tietoja ja taitoja. Olen sitä mieltä, että kolme ihmistä tuottivat riittävästi oleellista tietoa tehdäkseeni tämän työn, mutta useampi olisi syventänyt vastauksia ja antanut mahdollisesti erilaisen näkökulman joihinkin asioihin.

6.1 Tutkimuksen luotettavuus

Tutkimuksen lopputulos on mielestäni luotettava. Kyselyyn osallistuneiden antamat vastaukset tukivat kirjallisuutta ja kollegani antamat ehdotukset kyselyyn osallistuviksi henkilöiksi olivat hyviä.

Tutkimuksessa hyödynnettiin sähköpostin välityksellä suoritettua kyselyä ja laadullista tutkintaa. Eri tietolähteiden tuloksia verrattiin kirjallisuuteen ja muihin tuloksiin, joita on aikaisemmin saatu. Tarkoituksena oli vertailemalla tuottaa luotettava ja monipuolinen tutkimus aiheesta. Osa tutkimuksesta käytetystä kirjallisuudesta on vanhaa, joten siitä saatuja tietoja piti verrata kriittisesti muihin lähteisiin ja pyrkiä suosimaan ajankohtaista tietoa, jota saatiin kyselyllä.

Materiaalista kaikki muut paitsi kaksi kirjaa olivat suomeksi. Kaksi muuta kirjaa joita hyödynnettiin olivat englanniksi. Englannista suomeksi kääntäminen ja ulkomaalaisten käytäntöjen soveltaminen suomalaisen poliisin hieman heikentää tutkimuksen luotettavuutta virhemarginaalin vuoksi. Välttämättä kuitenkin virheellisen tiedon tuottamista käytin aineistoista vain sellaisia tietoja, jotka kykenin jotenkin ristivertailemaan suomenkielisen lähteen avulla.

6.2 Tutkimuksen eettisyys

Tutkimuksessa noudatettiin tieteellisen tutkimuksen eettisiä vaatimuksia. Tutkimus toteutettiin hyvän tieteellisen käytännön edellyttämällä tavalla. Tutkimus suoritettiin rehellisesti, huolellisesti ja materiaalia kunnioittaen. Työn päätelmiä ei ole sepitelty eikä tuloksia väärennely mihinkään muotoon. Käytettyä materiaalia ja sen tekijöitä kunnioitettiin oikeaoppisilla lähdeviitteillä sekä tutkimuslupaa kunnioitettiin ja sen rajoja noudatettiin. Tutkimuksen tulokset raportoitiin ja tuotettiin saatavaan muotoon sekä säilöttiin oikeaoppisesti. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012.)

Sähköpostilla suoritettujen kyselytuloksia säilöttiin tutkijan toimesta turvallisissa tiloissa, eikä materiaalia ole jaettu ulkopuolisille henkilöille. Kyselyyn vastanneet eivät myöskään ole saaneet toistensa vastauksia tietoonsa. Kyselyyn vastanneiden henkilöllisyyksiä ei myöskään ole paljastettu ulkopuolisille ja heitä on kuvailtu työssä tavalla, joka säilyttää heidän anonymiteettinsä.

Työtä tehdessä ei ole käytetty mitään oikean elämän tapausta niin että sellainen voitaisiin työstä yksilöidä.

6.3 Tutkimuksen haasteet

Tämän tutkimuksen yhtenä suurimpana haasteena oli tiedon hajanaisuus. Kirjallisuudesta ja kyselyistä saatu tieto oli kattavaa, mutta siitä oli välillä haasteellista kasata yhtenäinen tuotos. Yksi vastaajista vastasi myös muita huomattavista myöhemmin ja koska työtä oltiin kyetty jatkamaan kahden muun vastaajan avulla piti osa työn osioista kirjoittaa kokonaan uudestaan.

Tieteellisen tekstin tuottaminen ja sopivaan tasolle saaminen oli yksi työn haasteista. Haasteena oli mukauttaa omaa kirjoittamista kohti tieteellisestä tekstistä.

Opinnäytetyötä tehdessä oli välillä vaikeaa tuoda sopivaa konkretiaa asioille, joista työssä puhutaan käyttämättä mitään konkreettista tapausta. Tämä oli kuitenkin jälkikäteen huomattuna järkevämpi ratkaisu työn toteuttamiselle ja myös eettisempi.

LÄHTEET

Allsopp, Nigel 2013: K9 Dogs – Police dogs of the world. Big sky publishing San Bernardino California.

Haikansalo, Anu & Korander, Timo 2017: Opinnäytetyöohje. Tampere. Poliisiammattikorkeakoulu. Luettavissa: https://www.polamk.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/intermin/embeds/polamkwwwstructure/67156_ONohjeYAMK2017syksy.pdf?60e7e0c13488d688.

Happo, Jarmo 2021: SUOMEN RUUMISKOIRIEN TEHTÄVÄT 2020.

Hormila, Ilkka & Romppainen, Päivi 2019: Tunnistusetsintäkoirat — Koiran kouluttaminen ihmisen ominaishajun tunnistamiseen ja etsintään. Art House OY, Helsinki.

Findikaattori 14.12.2020: Itsemurhat, taulukko. Luettavissa: <https://findikaattori.fi/fi/table/10> (Luettu 12.8.2021)

Jakobsson, Jan-Markus & Kuittinen, Ville 2021: Eritekoiran ja tekniikan yhteistyö. Poliisiammattikorkeakoulu. AMK-opinnäyte. Luettavissa: <https://www.theseus.fi/handle/10024/495917>

Jokelainen, Luumu & Kirves, Kaisa & Palmén-Väisänen, Annukka 17.10.2017: ” Reinikaisesta taistelusiksi? 201-vuotiaan Suomi-poliisin historia pähkinänkuoressa” Yle docventures 17.10.2017. Luettavissa: <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2017/10/17/reinikaisesta-taistelusiksi-201-vuotiaan-suomi-poliisin-historia> (luettu 12.8.2021)

Juhila, Kirsi. Laadullinen tutkimus ja teoria. Teoksessa Jaana Vuori (toim.) *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto [ylläpitäjä ja tuottaja]. Luettavissa: <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/mita-on-laadullinen-tutkimus/laadullinen-tutkimus-ja-teoria/> (luettu 26.10.2020)

Lehti, Martti 2020: Henkirikoskatsaus 2020. Katsauksia 41/2020. Helsingin yliopisto, valtiotieteellinen tiedekunta, kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti. Luettavissa: https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/319479/Katsauksia_41_Lehti_2020.pdf?sequence=1&isAlloved=y

Lindfors, Sami 2016: ”Vainu jopa sodanaikaisista vainajista – Voivatko ruumiskoirat löytää Raisa Räisäsen ruumiin?” Aamulehti. 15.6.2016. <https://www.aamulehti.fi/kotimaa/art-2000007532252.html> (Luettu 15.6.2021)

Poliisi. Luettavissa: <https://poliisi.fi/poliisikoirat> (Luettu 5.6.2021)

Poliisiammattikorkeakoulu. ”Poliisikoiranohjaajan työ”. Luettavissa: <https://polamk.fi/poliisikoiranohjaajan-tyo> (Luettu 5.6.2021)

Poliisiammattikorkeakoulu. ”Poliisikoirien erikoiskoulutus”. Luettavissa: <https://polamk.fi/poliisikoirien-erikoiskoulutus> (Luettu 5.7.2021)

Rebmann, Andrew & David, Edward & Sorg, Marcella H 2000: Cadaver dog handbook. CRC press Washington D.C

Rikksentorjunta. HENKIRIKOKSET. Luettavissa: <https://rikksentorjunta.fi/henkirikokset>
(Luettu 6.6.2021)

Romppainen, Päivi 2007: Vainun varassa, Suomalaisia poliisikoiria työssä.
Kustannusosakeyhtiö Tammi, Helsinki.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012: Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje Luettavissa:
https://tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf

Wallenius, Miki 2020: "Katso video: Poliisi koulutti Jallu-koiran vainuamaan sperman jämiä – seksuaalirikosten tutkiminen vauhdittuu eritekoirien avulla". Yle Uutiset. 3.12.2020.
<https://yle.fi/uutiset/3-11677316>(Luettu 15.6.2021)

LIITE 1.

Kyselyn kysymykset koiranohjaajille

Mikä on taustasi poliisikoiran ohjaajana?

Minkälaisista koirista sinulla on kokemusta?

Mikä on sinun koirasi koulutus?

Miten koirien ”erikoistuminen” eroaa toisistaan?

Minkälainen on ”ruumiskoiran” erikoistuminen?

Minkälaisia asioita koira voi havaita?

Kuinka kauan jäljet pysyvät koiran havaittavissa ja mitkä ovat jäljen säilymiseen vaikuttavat tekijät?

Minkälaisia töitä koiran ja ruumiskoiran kanssa käytännössä tehdään?

Miten henkirikostapauksissa koiria käytettiin ja mitä koiria siellä pääsääntöisesti käytettiin?

Miten koirien toimintaa johdettiin?

Mitä haasteita tapauksessa oli koiralle?

Kuinka paljon koiria käytetään myös muissa kuin henkirikostapauksissa kadonneen tai vainajan etsintään?

Onko jotain muuta mitä haluat kertoa/komentoida asiaan liittyen?

LIITE 2.

Kyselyn kysymykset tutkijalle.

Millaisia koiria tutkinnassa käytettiin?

Miksi kyseiset koirat erikoistumisensa kanssa soveltuivat tilanteeseen?

Miten koirien työskentelyä ohjattiin?

Minkälaisia löytöjä koirat tekivät?

Miten nämä löydöt suuntasivat tutkintaa ja kuinka tärkeitä ne olivat tutkinnan kannalta?

Miten koirien työskentely sekä löydöt sitoutuvat henkirikostutkintaan?

Jotain muuta mitä haluat asiasta sanoa?